

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de
Antverpiæ, 1649**

§. 11. Hymno dicto exierunt. Absolutâ cœnâ cecinit Christus magnum Alleluya: actio fuit hac ita insolita, vt nobu est mysteriosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

scripta Salvatoris. Liber hic est, quem perpetuò
1 Cor. 11. D. Paulus exoluebat, & alium nesciebat. Nec
in iustitiam (se scribit) me seive aliquid iner
Quod tu, mihi Iesum Christum & hunc crucifixum. O
pauca! quam criminis panderetas hoc in libro reperies:
hinc dico: a capite ad pedes: perlege quidquid in
moto illo est, quidquid agit, quidquid loquitur, quid
loquitur, quid patitur, totuero cedit emulacione. Quam
multa conscientia est, ut librum hunc diligenter euoluere,
& angulis rite perpenitus interrogares.
Quid pro hac fide honoris ac precium conferu-
erit Christus? Quid pro hoc beneficio gra-
tia respondi quo ligari voluit, ut ne pescatorum
vinculis absoluere? quid, quo flagella suscepit,
fusa mæs exfolianda? Quid pro spiritu quibus
exponit pax est coronari, ut me gloriare
dilectamente coronaretur? Quid in recambiū puri-
pure sanguinis quem effudit in culparum mea-
tum laetetur? quid retrahit pro morte adeo
molesta, quia vitam mihi tribuit sempiternam?
O quam paucas huius libri panderetas inuenies
ab omnino recambio rite perfolutas! O quam
grave est hunc libri debitorum, & quam nullum
exemptum. Te deprecor, ut aliquod mihi desig-
nas opus, quod nullus in medium profere re-
memorandum! si vñqu modo semper recipitis
omne falsum a modo repente: si vñque modo di-
ligentia torquerit, nunc à modo tuum excita-
moniam, talibet vigeat gratitudo qua defe-
duit apparet præceritos cunctaque negligientias,

§. II. Hymnus dicitur: Absoluta-
tē cecinit Christus magnum. Alléluia:
dicitur hoc ita miscitū: ut nobis est my-
sticū.

Absoluta mysticella ecclæ, qua Christus
regnum concho fit legalem, & finem multi-
migis impoluit faciūcū antiquorum, ar-
eæ legis obseruantis, & sol fulgidissimus can-
tarumque varia dissipans tenebras lucis futu-
ræ radis, cum iam faciōnatum instituisse.
Sacramentum fecurum verum, amoris sui pi-
gnis, quo alcis non poterat, nec vnguani mun-
dat viderat: quandoquidem in illo verè ac reali-
ter lepīam dederit, suamque caruē in cibum
vangelizem in posuē, ostendent quanopere
desiderat xvi. uno viceribus faciūcū intimis
temporā pōlēcūdū eum. Apostolos suorū fæcero-
res & Epilēcōs ordinaverū, ut ineffabile illud Sa-
cramentum & venerabile mysterium mutuquam
suscitaret, sed tempore in Ecclesia sua seruaretur

inuolatum, per hoc illam ut sponsam libi chas-
tissimam ita locupletem efficiens, ut nec ipsum
celum Empyreum nec ipse gazas habeat in the-
fauris suis dixores, scribunt SS. Evangelistæ.
Hymno dicit: Ego Iesu / et Iesu trans torrentem
Cedron, in montem Oliværam, in prædiū quod
dicitur Gethsemani, ubi erat hortus, in quā in-
trouis ipse & discipuli eius. Circumstantiae sunt
haec tales, quas cum Spiritu Sanctus singulare
nosuit studio, & calamo suorum conscripserit
secretariorum, ne nos illas leviter pertinascamus.
ut ecceum granulissimis teatent illæ mysteria.

Prima circumstantia haec est. *Hymnus dicitur: Mass. 126.*
Estque haec adeo mystica ut eata Evangelistæ 21.
notauerint D. Matth. & D. Marc. tamq[ue] sta- Mar. 144.
tuant ut caput & principium Passionis eius: & si 126.
iuxta qualitatem corporis esse debet & qualitas
capitis, cum corpus Domini Passionis inter
alitione & grauiora cœseverat mysteria sapientie
& omnipotentie Dei, abique dubio præclaris
debet caput hoc scatere mysteriis. Singulare stu-
dio perpeculunt SS. Patres quid propriè sit hymnus
& quidquid de eo dici potest comprehendit hymnuse
D. Augu. opinatus esse canticum in laudem Dei:
ut autem hymnus sit, tria sunt necessaria, ut sic
in laudem, & quidem Dei, & cum cantico. *Hymnus cantus sunt Ps. 71. in
nilandes sunt Dei cum eanticis. Hymni cantus sunt Ps. 71. in
continentes laudes Dei sunt laus & Dei, & finis primi. To.
sit Dei, non est Hymnus. Si sit laus & Dei, & non 8.
canus, non est hymnus, habebat hanc in laudem,
& Dei. & eanticum. Idem repetit D. Isidor. ex L. 1. Ethy.
industria tractans eandem materiam, & hinc mol. 2. 36.
concludit hymnum esse contrarium Threnos illi
namque canus est cum laude alacritate, qua- c. 19
lem decantare, filii Israel demerto violoque
Pharao ne persecutore, illis ad littus saluis stan- officia Ec-
tibus & crepis: hoc autem eanticum est lugub- clef. 2. 6.
re & triste quale cecinat Hierusalem ob mortem
Iosie Regis vibrisque Hierusalem eversionem.
Hoc supposito, dicendo. *Hymnus dicitur, recte in-
ferimus haec occasione Christum, vocè altisona,
expressa, & aicei cecinisse, quod tanto miratur
ampius; quanto magis illi nouum est & infol-
tuum: quem licet sapientis plorantem viderimus,
suspircantem, & spiritu infrementem, ut paruit in
mortuoz Lazarus: verumtamen eum nunc quā ali-
quis vidit cantica cœantem hilaritatis, felicium
que gaudij, nisi hodie.**

Pro certo confirmant plures moderni. Au. a Jean.
Chœurs Dominum cantasse lauantes, dulciter & suaviter
alacriter. Nec illi soli hoc aluerunt, sed etiam Matth. &
D. Chryfolf. b. hoc dicit. *Gratis egit Christus Pet. Monu-*
& Hymnus cœcinit. Et antiquus Poëta Chri- sanisti.

bel. de stianus Iuuenius, quem sepe commendat D.
Paffo.
b. Ho. 83. Ex hinc cantata Sanctis concentibus hymno.
in Matth. Notandum illud. Sanctis concentibus, q. d. Salu-
ante med. tot cecinit cantica iubilatiois, gaudijs, laudisq[ue]
Deo, non vanis guttulis concentibus, sed com-
positis granitatis modulis, deuotis, exortatis cum
Tryphon, vicii maiestate & sanctitate. Quinimo per hoc
arbitratur D. Iustinus Martyr, et implorat Da-
uidis oraculum. Pl. 1. in que clare, & omni re-
mota larma metaphoræ de Christo loquitur. In
Lib. 3. cō- medio Ecclesiæ laudabo te: quod Tertullia legit
ma Mar- hymnum dicam tibi. Hoc implorat el. inquit
cio. D. Iustini dum Christus hunc hymnum canet,
de quo testantur Euangelistæ, cum medijs esset
inter discipulos suos Corin. peracta: & satis est
conforme Græco textu quem nouissim sic le-
gunt: *Et hymno canas.*

I. Quid autem Christus cecinerit non omnibus
Quem conflat, nec certo nouimus: plures arbitrantur
hymnum sex fuisse Psalmos celebriores quos Hebrei vo-
Christus cant. *Magnum Alleluia* a Psalmo 112. Laudate
caute. pueri Dominum, vñque ad Psalm. 117. Confirma-
rit. *In Pſ. 112.* præferunt *Alleluia* Ita sentit doctissimus Lyran-
& notat notissimum Burgensis qui siquies inter Ju-
daicas enuntiis ceremonias, illas optime calle-
bit. Aferunt hos fuisse Psalmos apud Hebreos ca-
teris fuisse nominatores, quos major quam re-
liquo solemnitate pompaque concinebat, qui-
bus in tribus maioribus gaudijs & festiuitatis
solemnitatibus vtebantur illios credidi cantabanc,
præstrium nocte illa Paschatis, nam cum agnou
comedilente omnes in pedes credi magno gaudio
& animi triplido decantabant. Ut in illico, opini-
o nō fuit D. Chrysost. a. & prior illo sentit hoc.
Origen. d. hymnum à Christo cantatum fuisse in
gratiarum actionem absoluta eorum (sacramenta-
lii) prius eorum perficit legalem, comedens cum
laetoris agrestibus agnum cum Apostolis suis.
Deinde furgens à mensa, pedes illis abluit, quod
factò recipiuit iterum, & eorum instituit Sacra-
mentalem, scipium suosque Apostolos commun-
icans. In gratiarum igitur actionem, Deo Patri
hymnum cecinit laudacionum. Nolte Card. Caie-
ianus opinatur cum Christo Apostolos cecinisse,
& fortiter choraliiter seu alternatis: nam Christus
in medio velut musica director vinum attol-
ebat verbum, & alium Apostoli: hoc enim (in-
quit) textus indicat Græcus, qui in plurali dicit:
Cum dixissent hymnum.

¶ 16 Hinc elicit D. Chrysost. primò: studium agen-
D. C. H. di Deo gratias ante & post eorum, Salvatoris

exempli: cum suadet aquitas illum ut audire. nos-
rem alimenti, vitaque nostræ recognoscere: ip-
sum esse, qui diuinæ manus sue largitate nobis in ta-
illam administrat & sustentat. Oculi omnium in illi.
te sperant Domine, & tu dos illi ecam in tempore Gratiae
opportune. Aperte tu manus tuam & implem-
e animal benedictione. Hinc argumentum sum: ceteri
sit illorū reprehendendi qui ad menam accēderūt. Dei omnia immemores ut beata animalia illis
comparandi quos Hieremias relataq[ue]: *Efrahim.*
estū quasi viculi super herbam, & D. Iudas Apol. 11.
Animales p[er]irunt non habentes sine timore faciem. Index
ipso pacentes, & peracto prandio ventreque rotundis
pletio mensa defertur, nec lemel suissim oculos
attollunt tanto gratias agentes: economo: &
cum lego obliterent urbaniatatis erga invicem si, bi-
bene congratulati, solius Dei nec parum re-
cordantur. *Avidiam* haec omnis qui quasi percire
iam comedierint eucrasia calidib[us] mensa, remitti
confusus cum agere gratias debent, & hymnum
à mensa dicantur.

Secundo: colligit quanto studio sit huic in-
cumbendum quando coniunctio inculsum San. Gratia
Gifling Communionis. Christus antequam la-
etio p[ro]fanatio hoc paue veleretur eumq[ue] suis distri-
bueret, quiq[ue] ante eiusdem confectionem, noce-
oculos suos lussum extulit ad Patrem suum con-
fessione benedix illi & gratias egit. *Elevatus sen-
tis in celum gratias egit & benedixit, &c.* Et pollu-
modum ita data opera gratias egit, vt quo pa-
ciens eas rependeret, eum discipulis suis hym-
num cecinet. Per hoc satisfecit ei, quod iam
prælibamus ex Psal. 21. qui ad litteram de illo
loquitur secundum opinionem ut diximus D.
Iustini Martyris & Tertulliani. Præcinctus
David in illo Psalmo. Edent pauperes & satanae. *Pſ. 21.*
bonum & laudabunt Dominum, qui requiri-
cum, &c. Ecce quam eleganter coniunctio descri-
bit à Christo discipulis suis intitulum: ferul-
quod pleo satiarentur. Edent pauperes & sati-
buntur. Quodque cor hilaritate demulceret, Oro
repleret, vitam æternam tribueret, ad Dei laudes
excitare celebrandas: effectus sunt hi Venerabilis Eucharistie. *Laudabunt, &c. Vimes corda
eorum, &c.* Quis dedit laudibus his initium? quis illas cum Hymno festivo cantor praeviuit? quis elle debebat, nisi huius auctor myselfi, qui
amore flagrans illum intonauit, aliisque praecincti.
In medio Ecclesiæ laudabo te, vel, *Hymnum
dicam tibi.* Vides quid tui sic officij, quando li-
mili finiter beneficio patetque palcevis, quas re-
ferre debebas gratias tanto tamque tibi munifico
benefactori, qui scipium tibi tradidit & quid
quid

Dicitur quid Iesuplites possidebat. Adeo iterum D. Chrysostomus. *Gratias exiit antequam discipulis dederat, ut nos ab actione graecorum inciperemus. Gratias ipso primum dedit, & hymnum canticis, ut nos quoque similes faciamus. Cum Deo tibi familiari conserendum & ante & post Communione cognoscere tibi necessaria est eius magnitudinis acc. Communione, tuasq; vilitatis deinde gratia sine referenda; quia mensa fuit te coniugiam admiri; nec non tanto te dignatus sit beneficium, utque gratias cumularint superabundanter.*

Hinc tenet colligit admonet te, ut missam Quod uicibus non ex ea completa fæcotoris communione, sed & aliorum expectes & orationem ponas. Hunc caecundam: hinc etenim (inquit) locum nuncupat Hymni queat. Christus absoluta Cœnam decantant. *Audiat etiam quicumque ultimam mystagogiam non expectat. Hinc addisce quām infinitum sit hoc beneficium, quantum hoc donum quod nobis SS. hoc confert Sacramento, nam illud celebatur Christus gratias refectus. Hymnis festiis & canticis, & merito, ut per hoc nostram supplicat ipse negligitiam. Hoc est Dei voluntas ut illi pro collatis donis gratias agamus, cum ut verum Deum omniumque bonorum quae recipimus auctorem agnolentes, conformiter illi quod per Psalmistam regi declarata, quid si quod à nobis pro ratis beneficiorum donisque in cambium expostrat: non sum nostrum requirit aurum, non argenum, non gressus, sed gratiarum laudisq; sacrificium. Deus tuus ego sum; non in sacrificio iurius ergo sum, &c. Mens illi enim orbis terra, & plena res tua, &c. Immola Deo sacrifice um laudis, &c. laudate me in die tribulationis eruant te honorificante. Hoc S. sacrificio Deus honoratur: uox illi proferatur cum omnis boni esse principium. Maxima omnium beneficia Deus bonus contulit in mundo factus homo: cum quod non maior vinculo gratarum Deo gratus obstringeretur, seguiori Deum eo tempore studio coluit inhumanus: idcirco Christus gratias agit pro nobis infantes nostram supplicans ingratitudinem.*

*Io. mundo nascitur factus homo: O quale beneficium! o quanta gratia! sed lethargico tuo homine, homo opprimebatur ingratiundinis Dei obliniosus. Cum quietum sicconum contuerit omnia, & nos in suo euclsiu[m] inter haeres, omnipotens sermo tuus Dominus à regalibus sedibus venit. Eadem tempestate suos delinat Angelos laudes in altissimis Deo resonantes: Gloria in excelis Deo, &c. Vixit in mundo, prodit & suis incepit dona manifestare illi concessa, ex eo dæmones ciuiens, à quibus dura premebatur fecutire, illum per discipulos suos illo minans, quos miserat illi predicatoros. O quam grande beneficium! Non est qui gratias illi referat: domumque cogoscat: ipse Dominus nostram inscepit supplice negligientiam, prodit ipse Patri coelesti gratias relatuus. In illa die exultauit Iesu Lue. 10. sicut in spiritu 5. Et respondentem sibi Confessor ibi 21. Pater, Domine easq; in terra, &c. Confessor inquit Matt. 11. D. Chrysostomus hoc est, *Gratias age, Sanctissimum 25.* instituit Sacramentum, præberet eo, & per illud homini quidquid boni Deus possidet. Cum igitur donum sit quod nullum eminentius, gratias requirit, quibus nulla sit superioris. Angustæ minis sunt, quas referre possunt homines, imo & omnes Angelorum Hierarchiz. Quis dignus & æqualibus gratiarum laudumq; respondebit obsequiis? Ille solus qui nostram venit implete vacuitatem, & nostrâ supplice fæcordiam. Ecce qualis reponat gratias. In medio Ecclesiæ hymnum dicam tibi. Talis gratitudo tali beneficio: talis forma laudanti numquam visa, ut ipse Dominus voce altronib; decantet ad talem donum methodum, quâ se Deus sub panis fructu specie totaliter totumque tribuit.*

Oꝝ gratiarum actiones non sunt nobis pendentes pro dono SS. Sacramenti: tantu[m] nobis abundanter dati in eib[us]. Pascham obvia est historia Ægyptiorum, qui virulum ut Denim colebant, ex quo Indi sumpererant anfam suum: si miltier ergendi cumque adorandi. Vocabatur Serapis. Opinabantur D. Clem. Alexa. & D. Aug. Lib. 18. de quod dum Isolaph vinerat in Ægypto appulit eo Cina. 4. Serapis Rex Atigorum, ibique diem clausi ex. & 5. tremum, tamque gloriosâ honoratus est sepulcrâ, ut illud in album rotulern Deoram. Ecce VII. in quo sepelirent illorum, rex ineflerunt inde. Quis que dictus est Serapis. Serapis id est arca. Apis non fuerit semper erat illi, unde dicebatur. Arca in qua sepulcrus rapis. est Apis. Eum sub figura rauri celuerunt, qui fertilitatem figurant, abebant enim, & mortuo illo quererant alium, eoque modo memoriam conferabant illum indelebili, eo honore quo venerabantur illum. Verumtamen ratione non videtur con-

Tom. 4 p. gratum, ut cō veniret Rex ille ab ipso pro Deo 120. Pier. venerandus. Iulius Firmicus, Rusticus, Bar. Pier. li. 3. Hes. & alij, quos refert Cornæ Lapide, credunt, quod ragby. Isolaph fuerit ille Serapis, cui divinos obtulerunt 25. lib. 5. honores: quia fami septennali prouidit abu- 1a. c. 41. dante, cibumque ministravit, in vita subi. Gen ad dium: qua de causa à Rege mundi Salvator in finitulatur. Honorant illum sub figura Tauri,

qui-

qui denotat viclus abundantiam, eò quod tellus
cum areæ, & stercore conserbat, quod bobus o-
pus est proprium, quò terra fertilis redditur &
abundans. Vnde idem Moses illum desribit
sub figura Tauri, & vocavit eum Serapis. Sa-
id est Princeps & regis Greci est bosq.d. Princeps
bos. Sat nomen est Hebreum quod significat
Princeps. Ex quo exteræ nations hauferunt ut
en nomine Principem compellent Syri, Chal-
dei, Arabes, Tariaci, & hodie Franci: Sire, A-
pis nomen est Ægyptum, quod bouem signifi-
cat. Dominus hic Deus est omnium Primarius:
quia non est alius Deus extra te. Et ipse nobis ci-
bum prouidit in abundantia in 58 Sacramento,
& talem quidem in fine ipso mortuam. Nunc
igitur appende, quas gratiarum actiones, qua-
laudum praeconia Christo, pro tali munere re-
fere teneamur.

Denuo. 33. 17. §. 12. Hymno dicto. Christus princi-
pium passionis sue dedit, cantando: in a-
moris sui significacionem, & mysterium
illud operatur profundum quid. D. Bernar-
dus exposuit.

Venerabilis Beda huic aliis addit concep-
tum, dicens: Dominus hic Passione
suum inchoauit, cui principium statuerit
voluit hunc cantum hilarem & felicem, Patri
suo æternæ gratias agendo, quod iam hora ap-
propinquasset, in qua pati morisque debebat pro
humani generis redempzione, atque scipium in
ara crucis in hostiam offerte: quatenus ostenderet
quām voluntarie ac liberter moret, quantaque volupitate passionem hanc assumeret.
Sæpius hæsimus in probando & declarando
Christum hoc inter cetera tanquam primum
fundamentum, ac Passions sue voluisse collo-
care principium, quid est voluntaria. Sic nam-
que conveniebat ut in ipso tanto magis esset me-
ritosia, & in nobis tantæ maiori digna gratia-
dine. Et extra dubium est, quin cum nemo po-
terit Deo vim infere, mors eius non idcirco
acciderit, quia illam ei inimici voluerint infer-
re, sed quia ipse coru voluerit se tradere manibus
occidentium. Ad huius confirmationem erudit
cum caniculo laudis & gratiarum actionis.

a Ho 36. b Lio 6. c. duas Iudeis fuisse causas singularis exultatio-
nis & cantorum. Prima antiqua in nocte illa
154. quæ egredi sunt de Ægypto; nam ingressi sunt
pede ficeo per mare, in quo Deus viam illis ape-

truit omnibus notissimam, atque inseguente eos
Pharaonem cum omni exercitu suo. Super illum Chois
Dominus aquas conuertit maris & medius euan-
sum omni populo suo demissus fluctibus: tuce palme
eternæ tantis erexit filii Israel perculis hymnum
illum Domino cecinerunt. Causamus Do-
mino, gloriæ enim magnificatus est. Alia pro-
ficeretur quidam ascendebant tella Paschalum cele-
brare, nomicum autem festum Agni Paschal-
is, dom eius sacrificium celebratur ascendebant
Hierusalem: incedebant enim cantando cantica
laudelque iubilationis. Hoc (tefl. D. Hieron.)
indicit Deus apud Isaiam. Canticum erit nubis, 154. 155
sicut vox sancte & solemnitatis & laetitiae cordi.
sicut qui pergit cum tribus ut invexit in monasterium
Domini iam conuocatus, vel potius dicimus, nunc viset preuentum harum figurarum
veritatem, & imbarbarum corpus: iam nec aggredi-
tur per cruentem Passionem hinc rubrum pelago,
quo populum suum liberet, & in ea atque per il-
lam Satanam demergat omnemque eius inter-
galen potentiam.

Hodie iter incipit ad veri agni sacrificium
iam immolandi, nimurum torpilos: ex una &
altera ratione volunt ut cum cantico solemnem &
felicem inchoabor, atq; hunc operi celesti pyc-
cipium cu tam diuino cantico dedicetur. Quoniam
Domine mi moedum hunc puerulus intulisti,
siquidem Angeli cantarunt, tu tamen lacrymas
fudisti copiosas, ut cum Salomon Rege, & ipse
Reus natus diceret potueris: Primam vocem sum
lemon omnibus emi ploras: Sic te contemplatus
sponsa tua Ecclesia.

Pagis insani inter arta
Cordis precepta.

Iam runc uoltis luxisti miseris, nostris
plantulis calamites, in illas ingressus; nostram
fœcilli capiuitas, quā nos oppressos inventi-
sti, ob nostras tu culpas doluisti, quæ te confes-
sum offenderunt, & uolentes tu sensisti crucifixum.
Ploratus nos inuenis mortuos, ut postmodum
vito Lazaro mortuo amico tuo, & leoribus eius
dolore conformati: uunc nos omnibus his repa-
turos, damna nostra reparatores, catena nostra
soluerunt, vulnera nostra enturunt: acili canto
Domine mi: animoque, exiles spiritus tuus. 15.
menisque tubile: hic etenim dies est, testis pœna Chois
tua, dies latitiae cordis tui. Cygnus nunc ca-
didior tota vita sua lacrymos edid gemitos, ut consi-
tamen horum mortis imminentie in cantum effovar-
dit: quia ut alias diximus, cor illi dilatarat
eo quod illi sanguis ebulliat qui ad eorū confundit
illud